

*Мавзу: Автоматик ростлаш ва
бошқариш тизими
ҳақида умумий маълумотлар*

Toshkent-2019

Режа:

- Асосий тушунча ва таърифлар
- Бошқариш объектининг ташқи таъсирлари
- АРТ нинг туркумланиши

Асосий тушунча ва таърифлар

Асосий тушунча ва таъриф- лар

Бошқариш - бирон бир жараённи олдинга қуйилган мақсадга йўналтиришга **бошқариш** деб аталади.

Бошқариш таъсири деб - бу бошқариладиган жараёнларга исталган ўзгаришни кирита оладиган ҳар қандай мақсадли йўналтирилган ҳаракатга айтилади.

Бошқариш объекти -бошқариши амалга ошириладиган жараёнга (техник жихозлар мажмуи – механизмалар, меҳнат қуроллари ва бошқа жараённи амалга ошириш учун қўлланилган жихозлар) бошқариш объекти дейилади.

Автоматик бошқариш объекти -бошқариш автоматик қурималар орқали амалга оширилса, у холда бошқариш объектига **автоматик бошқариш объекти** дейилади.

Асосий тушунча ва таърифлар

Асосий тушунча ва таъриф- лар

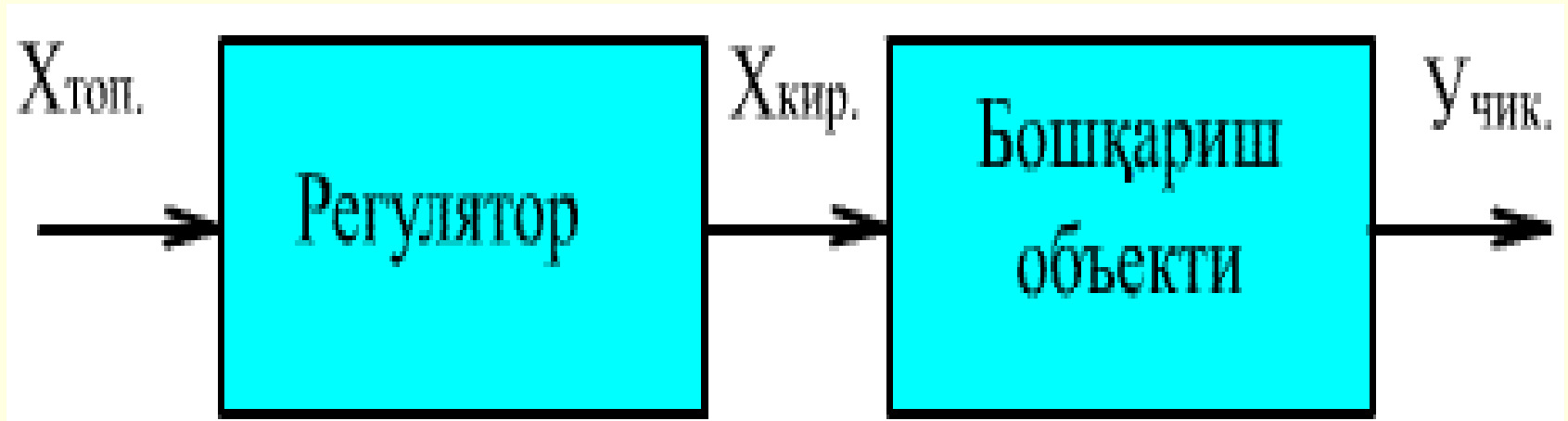
*Автоматик бошқариш (ростлаш) - бирон бир жараёни одам иштирокисиз техник жихозлар (бошқариш қурилмалари) ёрдамида амалга оширилишига **автоматик бошқариш (ростлаш)** дейилади*

*Бошқариш (ростлаш) ни амалга оширишда қўлланилган техник қурилмаларга **автоматик қурилмалар** дейилади.*

*Бошқариш жараёни босқичларининг бажарилишини таъминловчи қурилмалар тўпламига **бошқариш тизими** дейилади.*

*Барча ишчи ва бошқариш вазифаларини автоматик қурилмалар амалга ошираётган тизимга **автоматик тизим** дейилади.*

АР ва Б тизимларининг функционал схемаси

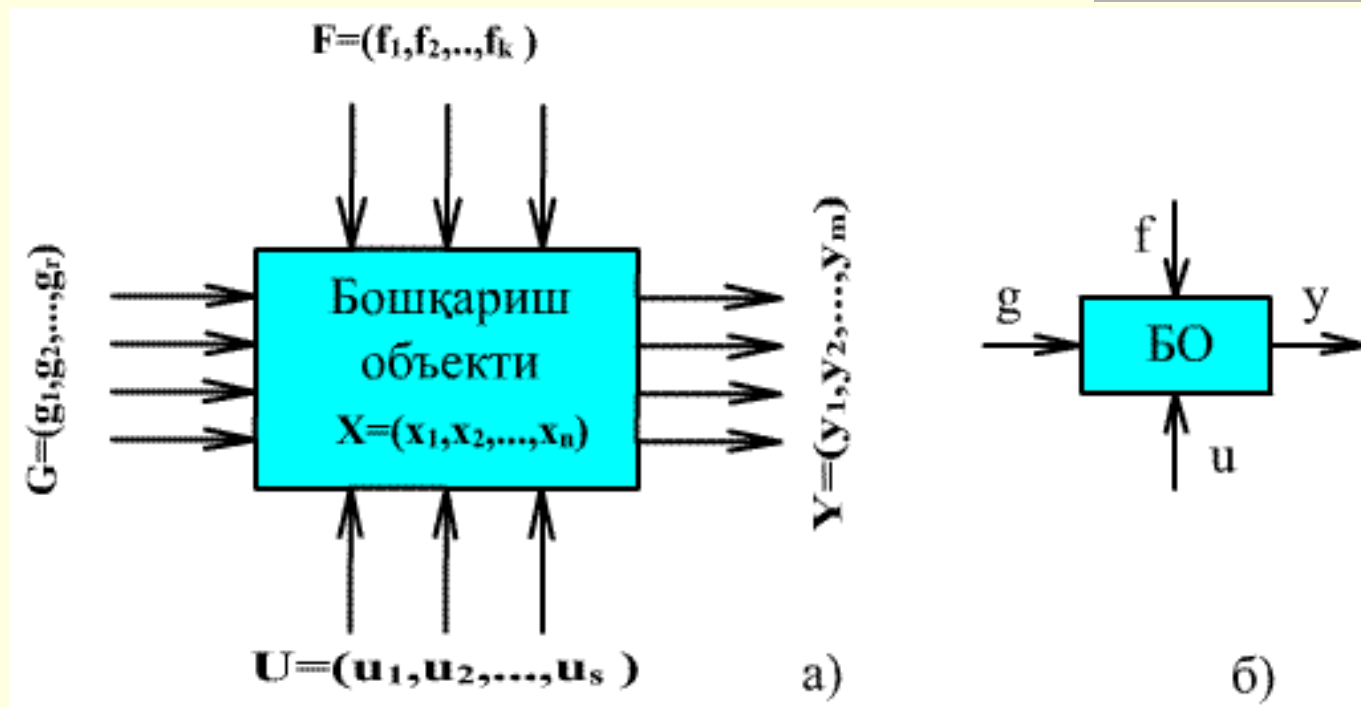
*X_{топ.}-топшириқ,
X_{кир.}-кириш сигнали,
U_{чиқ.}-чиқиш сигнали.*

Автоматик бошқариш (ростлаш) тизими деб

-бошқариш жараёнининг хамма босқичларини автоматик тарзда бажарадиган техник қурилмалар тўпламига айтилади;

*-агар автоматик бошқариш бошқарилаётган қийматни берилган тартиб (қонун) бўйича ўгартириб (бир меъёрда ушлаб) туришига қаратилган бўлса, у холда бундай автоматик бошқаришга **автоматик ростлаш** дейилади.*

Бошқариш объектининг ташқи таъсирлари

- G - назорат қилинадиган таъсирларнинг қийматлари вектори;
- F - назорат қилинмайдиган таъсирларнинг қийматлари вектори;
- U - бошқарувчи таъсирларнинг қийматлари вектори;
- Y - бошқарилаётган қийматлари вектори;
- X - бошқариш объектининг ҳолатини қийматлари вектори.

АРТ (АБТ) нинг туркумланиши

АР ва БТ лари асосан қуйидаги таснифий белгилар бўйича туркумланиши мумкин:

Тизим ва бошқариш жараёни ҳақидаги ахборотга боғлиқ холда

Тизимнинг ички динамик хусусиятига асосланган холда

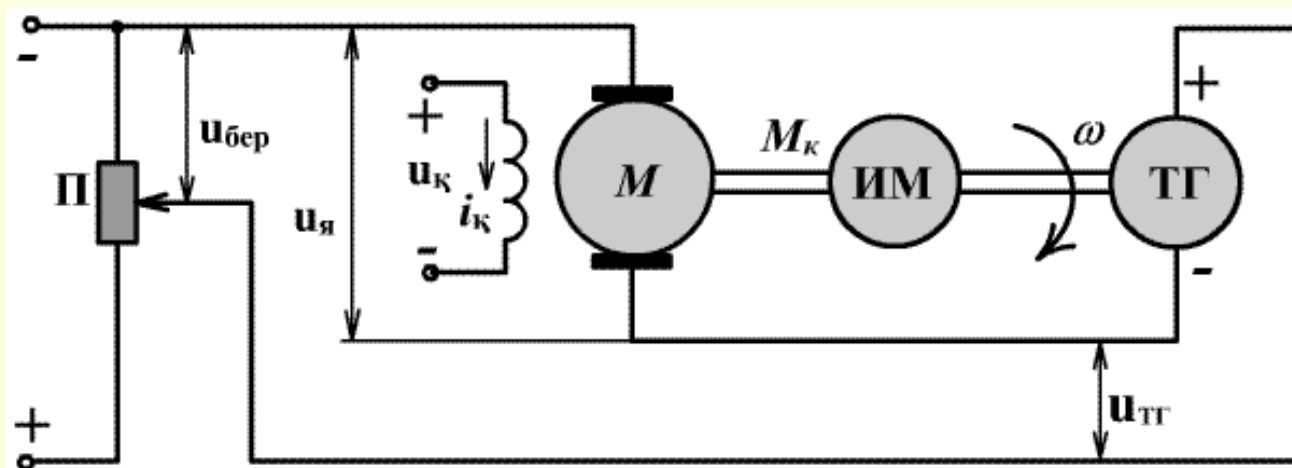
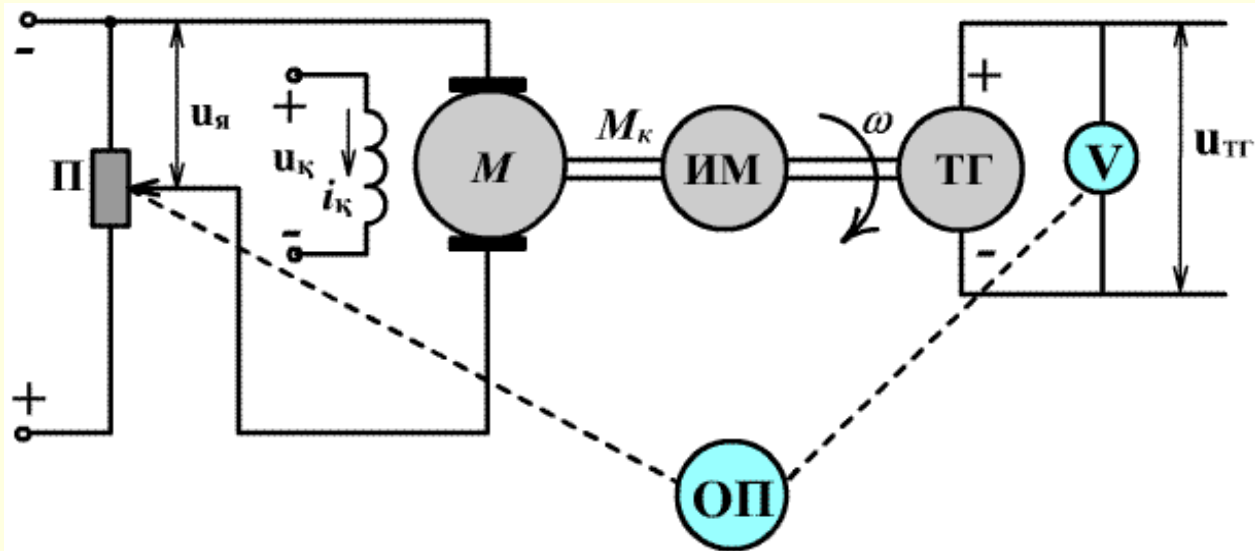

АБТ (АРТ) нинг туркумланиши

Сигналларни узатиш занжирига нисбатан АБТ (АРТ)

Очиқ тизим

Берк тизим

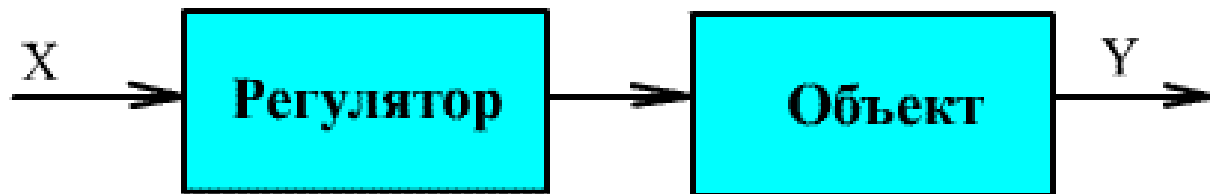
АБТ (АРТ) нинг туркумланиши

Сигналларни
узатиш
занжирига
нисбатан АБТ
(АРТ)

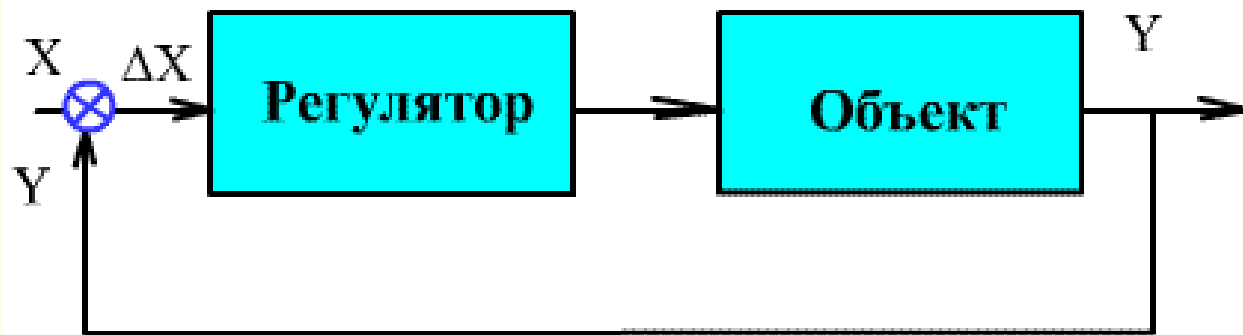
Очиқ тизим

Берк тизим

а)

б)

АБТ (АРТ) нинг туркумланиши

